

УДК 338.486

ГОТЕЛЬНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ<http://orcid.org/0000-0001-6014-9999>

Капранова Лариса Григорівна, завідувач кафедри економічної теорії та підприємництва, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», доцент, к.е.н., kapranova_l_g@pstu.edu, 098258947

Нікітін Денис, студент групи КСС-17м, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Larysa Kapranova, Head of the Department of Economic Theory and Entrepreneurship, SHEU «Priazovskyi State Technical University», PhD, Associate Professor

Denys Nikitin, student master of the group KCC-17m, SHEU «Priazovskyi State Technical University»

L. Kapranova, D. Nikitin, The hotel market of Ukraine: problems and development prospects.

The article is of an overview nature. The article makes an attempt to analyze the current state of the hotel business in Ukraine. The article makes an attempt to generalize the existing in the world classifications of hotels depending on the provision of quality of services. The data of 10 countries with the highest prices for hotel services are given. The classification of types of hotel accommodation is given. It is determined that in some countries the assignment of a class of hotel services and the definition of this service to the nagatory of state bodies (ministries and departments). The models of hotel classification are given and it is determined that the most common are the European system, the Asian-African system, the American and the Greek. It is concluded that the Ukrainian hotel business system is based on the European system of classification of hotel services, but at the same time compliance with all norms and requirements in accordance with this system is almost not observed. In Ukraine they try to combine the experience of the European and American sith, namely, the hotel chains are being formed following the example of the American, and they are assigned the type of "stars" as European hotels. Unfortunately for 27 years in Ukraine there was not created an independent agency for observing the quality of hotel services, which would be a counterbalance for UkrSEPRO and the results of high ratings of which would be for Ukraine's hotels prerogative.

Капранова Л. Г., Нікітін Д., Готельний ринок України: проблеми та перспективи розвитку.

Стаття носить оглядовий характер. У статті зроблена спроба проаналізувати сучасний стан готельного бізнесу в Україні. У статті зроблена спроба узагальнити існуючі в світі класифікації готелів в залежності від надання якості послуг. Наведені дані 10 країн з найбільшими цінами на готельні послуги. Наведено класифікацію типів готельного розміщення. Визначено, що в деяких країнах присвоєння класу готельного обслуговування і визначення стандартів цього обслуговування пріоритетна державних органів (міністерств і ведомств). Наведено моделі класифікації готелів і визначено, що найбільш поширеними є: європейська система, азіатсько-африканська система, американська і грецька. Зроблено висновок, що українська система готельного бізнесу базується на європейській системі класифікації готельних послуг, але при цьому дотримання всіх норм і вимог відповідно до цієї системою практично не дотримується. В Україні намагаються поєднати досвід європейської і американської ситем, а саме, починають формуватися готельний мережі за прикладом американських, при цьому їм присвоюється тип «зірок» як у європейських готелів. На жаль, за 27 років в Україні не було створено незалежне агенство з дотримання якості готельних послуг, яке б було противагою для УкрСЕПРО і результати високих оцінок якого, були б для готелів України прерогативою.

Капранова Л. Г., Нікітін Д., Гостиничный рынок Украины: проблемы и перспективы развития.

Статья носит обзорный характер. Статье сделана попытка проанализировать современное состояние отельного бизнеса в Украине. В статье сделана попытка обобщить существующие в мире классификации отелей в зависимости от предоставления качества услуг. Приведенны данные 10 стран с наибольшими ценами на отельные услуги. Приведена классификация типов отельного размещения. Определено, что в некоторых странах присвоение класса гостиничного обслуживания и определение стандартов этого обслуживания приоритетна государственных органов (министерств и ведомств). Приведены модели классификации отелей и определено, что наиболее распространенными являются: европейская система, азиатско-африканская система, американская и греческая. Сделан вывод, что

украинская система отельного бизнеса базируется на европейской системе классификации гостиничных услуг, но при этом соблюдение всех норм и требований в соответствии с этой системой практически не соблюдается. В Украине пытаются сочетать опыт европейской и американской систем, а именно, начинают формироваться гостиничные сети по примеру американских, при этом им присваивается тип «звезд» как у европейских отелей. К сожалению за 27 лет в Украине не было создано независимое агентство по соблюдению качества гостиничных услуг, которое бы было противовесом для УкрСЕПРО и результаты высоких оценок которого, были бы для отелей Украины прерогативой.

Постановка проблеми. Україна позиціонує себе на міжнародному ринку, як країну європейських стандартів, в якій кожен турист що приїжджає до нашої країни може отримати готельні послуги достатньо високого рівня і за помірною ціною. Але, якщо більш детально розібратись в цьому питанні, то ми побачимо, що ціновий рівень досить високий, при цьому якість не відповідає цінам. Існує безліч будинків готельного типу, які не відповідають даже рівню костелів.

Метою статті є визначення проблем, що стоять перед готельним бізнесом в Україні, та можливість запропонувати шлях вирішення означених проблем.

Результати дослідження. Ринок гостиничних послуг України на даний момент знаходиться на початковій стадії розвитку. В країні за різними джерелами налічується близько 1600 об'єктів готельного типу, 80% з яких - старі або реконструйовані будівлі 1970-1980-х рр. Світовий готельний ринок налічує більше 350 тис. готелів, які надають більше 15 млн. номерів, при цьому кількість їх росте щорічно в середньому на 3-4%. Таким чином, частка України складає менше 1% у світовому обсязі що, свідчить про необхідність серйозного розвитку галузі.

Найбільш активно готельна галузь розвивається в Києві (де зосереджено 150 об'єктів з загальним числом номерів більше 9200), у великих промислових містах країни (Дніпропетровськ, Харків,), а також у рекреаційних зонах (Крим, Одеса, Львів та Карпати в цілому). Але, навіть у Києві, де показник забезпеченості готельними номерами становить близько 6-7 місць на 1 тис. жителів, дуже далеко від європейських стандартів. Наприклад, у Відні цей показник складає 26 місць на 1 тис. жителів, а в Парижі - 35. Потому збільшення кількості номерного фонду є необхідною умовою для готельного бізнесу України.

Ще однією проблемою є якість готельного обслуговування, тобто поділ і класифікація готелів за рівнем обслуговування.

Так в світі існує майже 30 моделей за якими здійснюється класифікація готелів за рівнем обслуговування, найбільш поширеними є:

- Європейська система (зіркова);
- Азіатсько-африканська система (бальна);
- Грецька система (буквена);
- Американська система (належність до мережі готелів).

Також існує поділ готелів за сферами надання послуг: гірськолижні готелі, готелі для драйверів, готелі сімейного відпочинку, готелі для молодят, або готелі однієї ночі, тощо.

Також існують: Bed and Breakfast, Apart-готелі, Resort-готелі, Бізнес-готелі, Бутік-готелі, Спа-готелі, тощо.

Але, ці класифікаційні системи не є загально прийнятими, як і не існує єдиного світового органу, який би привласнював рівень готелю.

В деяких країнах все ж існує на державному рівні система класифікації готелів, так наприклад у Франції за надання готелю чергової «зірки» відповідає Міністерство туризму, внаслідок того, що туристична галузь в цій країні є пріоритетною. Готелі Франції, це готелі починаючи без «зірок» і готелі найвисшим рівнем категорія 4 «зірки». П'яти зіркових готелів у Франції немає, натомість є готелі що у рівні обслуговування перевищують 4 «зірки» і отримали назву «Palace» (найдорожчі і найрозкішніші готелі Франції).

В Голландії застосовується система класифікації готелів під назвою The Nederlandse Hotel Classificatie (ННС), яка була введена в 2004 році і також використовує систему «зірок», причому загальний рівень готелів однієї і тієї ж «зірки» у Франції трохи нижче, ніж в Нідерландах.

Ще одним прикладом «зірковості», який введений до національних пріоритетів, є система «зірок» в Туреччині, в якій як у Франції «зірки» надає Міністерство «Туризму». Для готелів Туреччини властива система 7 «зірок».

Причому, рівень надання готельних послуг у Туреччині трохи вищий ніж у європейських готелях

У США єдиної офіційної затвердженої урядом класифікації не існує. Тут, по комфортабельності готелю діляться на 5 категорій. Вищий статус присуджується двома установами: American Automobile Association (ААА, Автомобільна Асоціація Америки), що ділить готелі по так називаним "діамантах" й Mobile Travel Guide, асоціація пов'язана з організацією поїздок, по системі - "П'ять зірок".

Нормативно-правові засади щодо встановлення категорій мотелям в Україні почали формуватися з 1979 р. згідно зі спільним для пострадянського простору «Положенням про віднесення готелів до розряду, а номерів до категорій», яке діяло разом із Прейскурантом № К-05 на послуги готелів.

В Україні сертифікація послуг готельного бізнесу на державному рівні здійснювалась до 2018 року УкрСЕПРО. Сертифікація послуг з розміщення у Добровольній системі УкрСЕПРО здійснювалась на відповідність:

- Закону України «Про туризм»;
- Закону України «Про захист прав споживачів»;
- Закону України «Про підтвердження відповідності»;
- ДСТУ 4269-2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів»;
- ДСТУ 4268-2003 «Засоби розміщування. Загальні вимоги»;
- ГОСТ 28681.2-95 «Туристическо - экскурсионное обслуживание. Туристические услуги. Общие требования»;
- ДБН В.2.2 -20:2008 Державні будівельні норми «Будинки і споруди. Готелі»;
- ДСТУ Б.2.2 -6-97 «Будинки і споруди. Методи вимірювання освітленості»;
- Правилам пожежної безпеки в Україні (Наказ МНС України від 19.10.2004 р. № 126);
- СанПіН 42-128-4690-88 Санітарних правил з охорони ґрунту від забруднень промисловими і побутовими відходами;
- Правилам користування готелями і аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг в Україні (Наказ Державної туристичної адміністрації України от 16.03.04 № 19).

Встановлення категорії об'єктів туристичної інфраструктури проводиться відповідно до ст.19 Закону України «Про туризм», а саме:

Стаття 19. Встановлення категорій об'єктів туристичної інфраструктури «...Забороняється надавати послуги з розміщення без наявності свідоцтва про встановлення відповідної категорії».

Оцінка відповідності послуг готелів та аналогічних засобів розміщення проводиться відповідно до ДСТУ 4269-2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів».

За результатами цих робіт ДП "Укрметртестстандарт" видає Звіт про оцінку відповідності певній категорії від 1 до 5 зірок готелям та іншим засобам розміщення і подає документацію в орган виконавчої влади - Мінекономрозвитку України - для отримання свідоцтва про присвоєння категорії готелю.

Основні проблеми готельного ринку України:

1. Незначна частка присутності всесвітньо відомих транснаціональних готельних корпорацій. Готельний ринок України є надзвичайно привабливим для міжнародних гравців через відсутність якісної пропозиції і попиту, що росте. Сьогодні на українському

ринку працюють такі міжнародні готельні оператори, як «Radisson SAS», «Rixos», «Hyatt International», «Inter Continental». Суттєвою перешкодою для зарубіжних інвесторів і операторів є складність отримання дозволів в місцевих органах влади, а також проведена політика держави, яка не спрямована на поліпшення інвестиційного клімату країни.

2. Відсутність якісної пропозиції - застаріла матеріально-технічна база готелів, необхідність реконструкції готельного фонду, невисокий рівень обслуговування, нестача кваліфікованого персоналу.

3. Високий рівень цін - вартість проживання в готелі в Україні набагато вище проживання в готелі аналогічного класу в Європі, що пояснюється, в першу чергу, дефіцитом готелів на ринку. Відзначимо, що вартість проживання в готелях різної категорії коливається в Україні від \$ 6-8 (в гуртожитках готельного типу в регіонах), до \$ 300-400 в готелях класу 4 зірки. При цьому в готелі «Прем'єр Палас» вартість проживання в номері Premier Royal Suite складає близько \$ 3000..

4. Відсутність привабливого інвестиційного клімату. При створенні інвестиційного клімату, який сприяв би залученню матеріальних і фінансових ресурсів в готельне господарство ключовою вимогою є зменшення оподаткування та гарантії забезпечення прав власності. Питання зменшення податкового пресу доцільно розглядати в аспекті зниження ставок на три основних види податків - податок на додану вартість, податок на прибуток та нарахування на заробітну плату, що дозволить забезпечити зменшення частини відчужуваного доходу, і буде стимулювати зацікавленість у розвитку підприємництва в готельній сфері.

5. Великі терміни окупності готельних проектів. Період окупності готелів в Україні становить 6-8 років, що є більш тривалим терміном в порівнянні з торговими і офісними об'єктами.

6. Політична нестабільність в країні.

7. Складності в банківській сфері - українські комерційні банки видають кредит юридичним і фізичним особам СПД під дуже високий відсоток, що не є стимулом для розвитку матеріально-технічної бази засобів розміщення.

8. Складнощі із землевідведенням, дефіцит вільних земельних ділянок, особливо в столиці і великих містах.

9. Сектор готелів рівня трьох зірок і нижче залишається в Україні незаповненим і представлений в основному підприємствами з вкрай низьким рівнем обслуговування і невеликим набором послуг.

До перспективних напрямків і тенденцій розвитку ринку готельних послуг в Україні можна віднести наступні:

1. Активний розвиток малих готелів. Це пов'язано з тими перевагами, які формуються у сучасних туристів: вони хочуть бачити в готелі не тільки засіб розміщення, але, і хочуть повною мірою відчувати домашній затишок, унікальність і неповторність, що як раз є однією з відмінних рис малих незалежних готелів. Конкурентною перевагою малого готелю є індивідуальне ставлення до кожного клієнта, тобто застосовують персоналізований підхід до гостей, створюють атмосферу будинку далеко від дому. Перевагою сегмента міні-готелів є досить швидка окупність (3-5 років) при відносно невеликих вкладеннях (\$ 0,2-2 млн.).

2. Найбільш затребуваними стануть найдешевші засоби розміщення - хостели (від англ. Hostel - молодіжне гуртожиток). Конкуренції серед них практично немає, а попит величезний, так як більшість приїжджих - відряджені з регіонів, студенти, економні туристи, яким потрібні мінімальні зручності і нічліг, і які не можуть собі дозволити проживання в «зіркових» апартаментах. У Києві налічується трохи більше десятка хостелів. Для порівняння: в Кракові працює близько 100 молодіжних готелів. Їх організаторами стали власники міні-готелів, пансіонатів і багатоквартирних будинків.

3. Перспективним напрямком може стати ринок апарт-готелів, який поки не отримав належного розвитку в Україні. Апартаментами в світовій практиці прийнято

називати мебльовані готельні номери, що поєднують в собі домашній затишок і доступ до готельного сервісу. Найчастіше апарт-готелі розміщуються на верхніх поверхах готельних і багатофункціональних комплексів, розташованих в престижних районах. Апартаменти можуть пропонуватися як в короткострокову, так і довгострокову оренду, а також продаватися. У світовій практиці придбання в приватну власність окремої резиденції в готелі вже давно стало нормою, але в Україні аналогічні проекти в більшості своїй поки знаходяться на стадії реалізації. На даний момент в Києві можна нарахувати 5-7 об'єктів, які в тій чи іншій мірі відносяться до категорії апарт-готелів. При цьому до числа якісних професійних об'єктів можна віднести лише один - апартаменти «Senator Apartments».

4. У зв'язку з переважанням в столиці і великих містах України представників ділових кіл, бізнесменів, які приїжджають на переговори або у справах компаній виникає потреба в готелях високого класу типу конгрес-готелю (з великими конференц-залами, банкетні та переговорними залами), розташованих недалеко від офісів і ділових центрів.

5. У міру насичення ринку готелями 4-5 зірок відбудеться зміщення пріоритетний напрям розвитку в бік проектів середнього рівня - готелів 2-3 зірок і менш категорійних готелів.

6. Розвиток вітчизняних готельних мереж - наприклад, «Premier Hotels», «Чорне море», і їх вихід за межі України.

Як висновок хочеться відзначити, що індустрія туризму в багатьох країнах формувалася десятиліттями, і зараз стабільно розвивається, забезпечуючи роботою мільйони людей, що позитивно впливає на економіку держави. У наших умовах туризм може і повинен стати рушійною силою формування ринкового механізму господарювання і надходження значних коштів до бюджету. Тому уряду України слід з усією серйозністю і відповідальністю поставитися до створення сприятливих умов для залучення коштів іноземних інвесторів, щоб розвивати і покращувати стан готельного ринку країни. Удосконалення законодавчої бази, стабілізація політичної ситуації, поліпшення економічних умов - все це буде сприяти успіху.

Тихонова Н.І., Мавріна Н.С., Мілюкова К.В. вважають що Україні потрібні кілька готелів середнього класу (дво- і тризіркові), вартість проживання в яких не перевищувала б 30-35 євро на добу. необхідно створити і мережу молодіжних готелів, які досить популярні в усьому світі. Що стосується комфортабельних готельних комплексів, то кожне місто з населенням більше мільйона чоловік, якщо він розраховує на значні потоки іноземних гостей, повинен мати хоча б кілька чотиризіркових готелів.

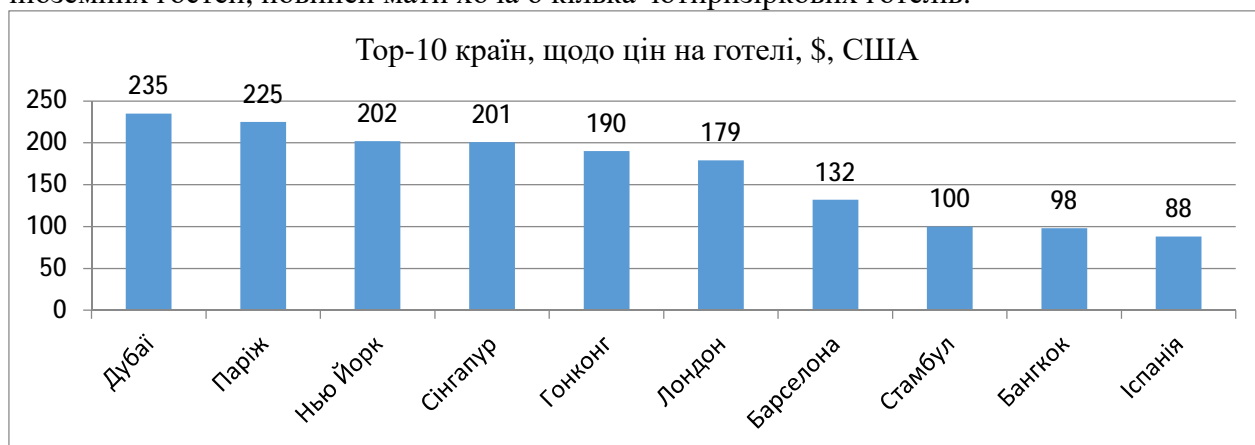

Рис. 1. Тор-10 країн, щодо цін на готелі, \$, США

Це питання є частиною загальної проблеми ефективного функціонування готельного господарства всієї України. Важливим аспектом її рішення є усунення низької якості обслуговування, тенденції якого обумовлюють численні негативні явища в готельній сфері.

Не можливо не погодитись з Федоровим Р.Г., на думку якого розвиток сучасних видів туризму, призводить до підвищення різноманітності колективних засобів розміщень, перш за все, готелів, що призводить до появи різних підходів до структуризації і сегментації готельного господарства, згідно з якими виділяються різні групи засобів розміщення.

Так на його думку, всі приміщення готельного типу можна поділити на дві основні групи (рис.1): колективні; індивідуальні.

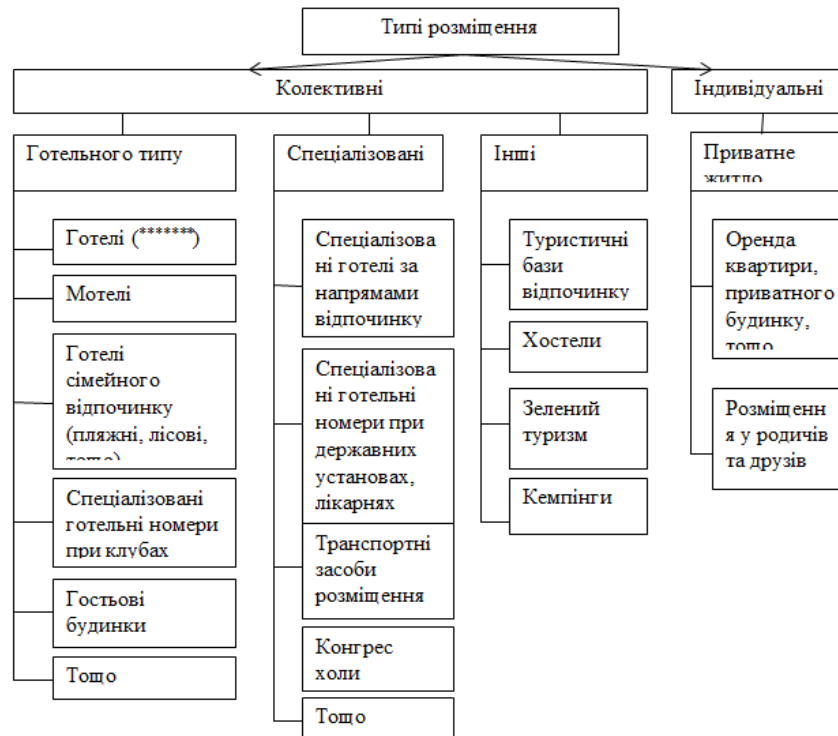

Рис. 1. Типи готельного розміщення [3]

До характеристик ознак готелів Лойко О.Т. відносить, такими як: складаються з номерів, число яких перевищує певний мінімум (зазвичай 5 і більше номерів), мають єдине керівництво; надають різноманітні готельні послуги, перелік яких немає обмежується щоденної заправкою ліжок, прибиранням номери і санвузли; згруповані в класи і категорії відповідно до наданими послугами, які є обладнанням і стандартами країни; не входить у категорію спеціалізованих закладів (таборів, притулки і т. д.) [4, с.33].

Модель забезпечення якості послуг визначає якість послуги як сукупність характеристик, що визначають її здатність задовольняти встановлені або передбачувані потреби споживача. Але, поряд з розумінням якості в рамках нормативно-правової документації, існує ще кілька типів якості.

Перший тип якості розуміється як комплекс властивостей і особливостей послуги, які викликають задоволення споживача, і як відсутність недоліків, що підсилює почуття задоволення у клієнта. Цей тип якості збільшує витрати. Споживачі повинні бути згодні оплатити підвищені витрати на додаткові особливості і властивості товару, або ці особливості повинні робити споживачів лояльнішими і розташованими до його придбання.

Другий тип якості може розглядатися як технічне якість - це те, з чим залишився клієнт після взаємодії з персоналом готелю. Так, задоволений спілкуванням з працівником готелю клієнт, неодмінно забронює номер, і буде користуватися додатковим і послугами, які надає цей готель.

Третій тип, функціональне якість - це сам процес надання готельних послуг, під час якого споживачі проходять безліч етапів в їх взаємодії з персоналом готелю.

Функціональна якість може поліпшити враження клієнта від номера або послуги, які не цілком виправдали його очікування. Однак якщо функціональна якість матиме невисокий рівень, то незадоволеність клієнта усунути буде майже неможливо.

Четвертий тип якості - громадське (етичне) якість. Це якість переконання, яка не може бути оцінений споживачем перед покупкою, і часто його неможливо оцінити і після придбання послуги. Цей тип якості дуже різноманітний і часто залежить від знань і навичок персоналу. Так, незнання персоналом графіка роботи деяких сервісних служб, може залишитися непоміченим при відсутності подібних потреб з боку клієнтів. Однак при виникненні такої потреби в перспективі якість готельної послуги може серйозно постраждати.

Крім цього, виділяють ряд критеріїв якості готельних послуг:

- компетентність - персонал готелю володіє необхідними знаннями та навичками, рівнем професіоналізму для надання тих чи інших послуг;
- надійність - визначається стабільністю роботи готелю, а також тривалістю його існування на ринку;
- чуйність - персонал готелю прагне задовольнити всі побажання своїх клієнтів, надаючи нетипові для даного готелю послуги;
- доступність - персонал готелю повинен бути контактним і доступним, клієнт не повинен шукати працівника відповідної служби по всьому готелю;
- розуміння - розуміння всіх специфічних потреб клієнтів і їх подальшому задоволенні;
- комунікація - персонал готелю повинен бути максимально відкритим для клієнта і надавати доступ до необхідної йому інформації;
- довіру - виражається в тому, що задоволений обслуговуванням клієнт вважатиме за краще цей готель в майбутньому, пропонуючи його послуги своїм близьким, друзям, знайомим і підвищуючи тим самим репутацію готелю;
- безпека - основна властивість готельної послуги, що відбиває головну потребу будь-якого клієнта - потреба в моральній і фізичній безпеці; ввічливість - персонал готелю повинен бути ввічливим, доброзичливим, уважним;
- відчутність - клієнт повинен не тільки споживати, але і відчувати надаються послуги, що досягається за рахунок оформлення приміщень і будівлі готелю, а також уніформи персоналу.

Таким чином, ключовим фактором, що формує поняття якості, є найбільш повне задоволення потреб гостей - з різними запитам та своїм розумінням комфорту як такого.

Так, росіяни вважають, що комфортно буде той готель, де є хороший міні бар і розвинена система обслуговування, яка пропонує різноманітні напої та закуски на будь-який смак.

Американці вважають комфортною такий готель, де в номерах передбачені місця для приготування коктейлів, в будь-який час доби можна дістати лід, а також працює ефективна система безпеки.

Європейці особливу увагу звертають на санвузол і різноманітність підприємств харчування, а японці - на можливість своєчасного отримання інформації, систему піктограм, що дозволяє добре орієнтуватися в готелі, не знаючи місцевої мови, і наявність ресторану зі східною кухнею.

Зроблено висновок, що українська система готельного бізнесу базується на європейській системі класифікації готельних послуг, але при цьому дотримання всіх норм і вимог відповідно до цієї системою практично не дотримується. В Україні намагаються поєднувати досвід європейської і американської систем, а саме, починають формуватися готельні мережі за прикладом американських, при цьому їм присвоюється тип «зірок» як у європейських готелів. На жаль, за 27 років в Україні не було створено незалежне

агенство з дотримання якості готельних послуг, яке б було противагою для УкрСЕПРО і результати високих оцінок якого, були б для готелів України прерогативою.

Список використаних джерел:

1. Типи сучасних готелів [Електроний ресурс] Режим доступу: <http://tourism-book.com/books/book-22/chapter-1270/>
2. Сертифікація готельних послуг (послуг розміщення) [Електроний ресурс] Режим доступу: http://csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4139&Itemid=167&lang=uk
3. Федоров Р. Г. Готельний бізнес як складова сучасної індустрії туризму // Молодий вчений. - 2013. - №4. - С. 307-311. - [Електроний ресурс] Режим доступу: URL <https://moluch.ru/archive/51/668>
4. Лойко О. Т. Туризм и гостиничное хозяйство: Учебное пособие. — Томск: Изд-во ТПУ, 2007. — 157 с.
5. Галасюк С.С. Проблеми категоризації мотелів в Україні [Електроний ресурс] Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_18/1/24.pdf

References:

1. "Types of modern hotels", ["Tipi suchasnih goteliv"], [electronic resource], available at: <http://tourism-book.com/books/book-22/chapter-1270/>
2. "Certification of hotel services (placement services)", ["Sertifikacija gotel'nih poslug (poslug rozmishennja)"], [electronic resource] available at: http://csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4139&Itemid=167&lang=uk
3. Fedorov R.G. (2013), "Hotel business as a component of the modern tourism industry", ["Gotel'nij biznes jak skladova suchasnoj industriji turizmu"], Young scientist, No.4, pp. 307-311, [electronic resource], available at: <https://moluch.ru/archive/51/668>
4. Loiko O.T. (2007), "Tourism and Hotel Management", ["Turizm i gostinichnoe hozjajstvo"], textbook, Tomsk, TPU edition, 157 p.
5. Galasyuk S.C. "Problems of the categorization of motels in Ukraine", ["Problemi kategorizacii moteliv v Ukraini"], [electronic resource] available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_18/1/24.pdf

Keywords: international market, the economic crisis, market transformation; tourism; hotel market; UkrSEPRO;

Ключові слова: міжнародний ринок; економічна криза; трансформація ринку; туризм; готельний ринок; УкрСЕПРО;

Ключевые слова: международный рынок; экономический кризис; трансформация рынка; туризм; гостиничный рынок; УкрСЕПРО;

Рецензент: Гончар В.В. завідувач кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування, ДВНЗ «ПДТУ», доктор економічних наук, доцент

Перевірено на плагіат: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/5305621>